

kladě souhlasných návrhů všech odborných institucí, a tak došlo koncem února t. r. k uveřejnění »Úmluvy o úpravě letectví« ve Sbírce zákonů a nařízení pod čís. 35 ve správném překladu, nebo aspoň se správným názvoslovím.

Bohužel nelze ani tím ještě uzavřít kapitolu o názvosloví leteckého práva. V meziministerské komisi, která připravuje po dobu nápadně dlouhou osnovu leteckého zákona, došlo v poslední době také k rozpravě o názvosloví a bylo při rovnosti hlasů rozhodnuto dirimujícím hlasem předsedy (bývalého vídeňského úředníka, jenž ovládá lépe názvosloví německé než české), že má být základním názvem »vzducholoď« (tedy právo vzducholoďní atd.) a ne »letadlo«.

Celá tato historie zdá se spíše pohádkou než skutečností — a přece byla tu uvedena pouhá fakta. Neslouží zajisté ke cti naší veřejné správě. Doufám, že prosté sdělení skutečného stavu věci učiní konec pasivní resistenci ministerstva veřejných prací proti odborně stanoveným názvům leteckého práva, a že se také někdo u nás najde, kdo by uvedenou meziministerskou komisi zachránil před spravedlivým soudem veřejnosti.

Správnému leteckému názvosloví měl by věnovati více pozornosti zejména náš denní tisk. Slova »let« — »letadlo« — »letec« tu sice již zdomácněla, ale neužívá se jich důsledně. Stále se ještě mluví o »vzduchoplavbě« na místě o »letectví.«

Při této příležitosti chci se zmíniti ještě o názvech odvozených ze slova »vzduch«, jichž lze užití všude tam, kde je míněn prostor. Vedle války pozemní a námořní známe již válku vzduchovou. Mluvíme také o vzduchové dopravě, nebo o vzduchových liniích. Zdá se mi, že není dobře užívatí v těchto názvech tvaru »vzdušný« na místě »vzduchový«, protože »vzdušný« značí spíše vlastnost (= jako vzduch) než prostor.

Naše letecká správa.

Letectví, a to jak vojenské, tak civilní, má pro naši republiku zcela mimořádný význam. To si často uvědomujeme a často opakujeme. Zdálo by se, že tomu odpovídá také naše letecká administrativa — že byla vybudována co nejúčelněji, že je vedena zdatnými odborníky a tak, aby co nejlépe byly opatřeny zájmy státní. Snad je tomu tak, pokud jde o stránku technickou (toho nemohu posouditi), ale pravý opak shledáváme,

pokud jde o stránku organizační a právní. V cizině byla vybudována leckde buď samostatná letecká ministerstva nebo zvláštní centrální letecké úřady přiřčené k některému ministerstvu. Jde o obor zcela nový s těžkými problémy, jichž uspokojivé řešení vyžaduje především schopných a zapracovaných sil odborných, a to nejen technických, nýbrž i právnických, vojenských a j., dále systematické i soustředěné práce a jisté nezávislosti naproti ostatním oborům veřejné správy — tedy centrálního úřadu. Má-li se naše letectví postavit na solidní základ, ješt zřízení samostatného centrálního úřadu leteckého státní nezbytností.

Zatím svědčí naše letecká administrativa o všem jiném spíše než o schopnosti organizační. Je rozdělena mezi dvě ministerstva, národní obrany a veřejných prací, která vedou spolu urputný boj kompetenční i osobní. Boj tento jde tak daleko, že ve veřejných pracích říkají »vzducholod« jen proto, že v národní obraně říkají »letadlo«. Ačkoliv právních otázek, které vyvolává letectví, rychle přibývá — a jsou to často těžké problémy, jak ve sféře vnitrostátní, tak mezinárodní — nemá ani jedno ani druhé ministerstvo jediného právníka (!) mezi svým personálem, jenž by byl znalcem práva leteckého, nebo aspoň právníka, jenž by byl pověřen výhradně agendou leteckou a jenž by se v ní mohl specialisovat. V obou ministerstvech jsou sice zřízeny právní sekce, ale tyto sekce obstarávají právní agendu pro celé ministerstvo, řeší tedy právní otázky co nejrůznější a jsou pro jednotlivá odborná oddělení, tedy i oddělení letecké, jakousi právní poptavárnou a poradní kanceláří. Že se žádný právník přidělený takové právní sekci nemůže specialisovat v právu leteckém, je zřejmo. Že nemá letecké oddělení v ministerstvu veřejných prací (řízené technikem) jediného právníka, je prostě ostudou. A toto ministerstvo připravuje osnovu leteckého zákona (!!). Bylo vůbec možno na osnově pracovat jen tím, že právního referenta tomuto ministerstvu nahražoval jako výpomocný orgán sen. pres. Diwald.

To jsou poměry opravdu smutné. V ministerstvu nár. obrany nahlédli již neudržitelnost dosavadního stavu. Převzali z min. sociální péče JUDra F. Nováka a pověřili ho agendou leteckou, ale nikoli přímo v ministerstvu, nýbrž ve Vojenském leteckém studijním ústavu, který je sice dobrou institucí pro pokusné práce a studie z oborů technických, pokud se týkají letectví, ale kterého si nedovedu dobře představit ve funkci ústavu pro »pokusy« nebo »studie« z oboru leteckého práva.

Podobné organizační naivnosti se vysvětlují z velké části nešťastným a pro stát velmi drahým bojem mezi technikou a právníky ve veřejné správě. Dnes mohlo by již býti všeobecně uznáno, že veřejnou správu poškozují výlučné panství jedné nebo druhé kategorie. Dnes v mnohých oborech úspěšně může pracovat jen technik s právníkem. Dřívější překážky, které bránily této spolupráci, totiž priorita a nadřazenost právníků naproti technikům, odpadly tím, že byla uznána úplná rovnost absolventů vysokých škol na veřejné správě a že může technik býti úředně nadřazen právníkovi, kdykoli zájem veřejný toho vyžaduje. Že spolupráce je nutná zejména v letectví, jasně ukazují ubohé organizační výsledky dosavadní práce v tomto oboru — o právní stránce ani nemluvě.

Nic neodůvodňuje lépe nezbytnou nutnost centrálního leteckého úřadu jako zkušenosti nabyté s Vojenským leteckým studijním ústavem a jeho poradním sborem. Ústav tento byl zřízen při ministerstvu národní obrany, ale měl býti vědeckou a poradnou institucí pro letectví vůbec, nejen vojenské. Tak pojímali svůj úkol všichni odborníci do tohoto ústavu, resp. poradního sboru povolání. Ale na jedné loňské schůzi poradního sboru při jednání o návrhu, aby se ústav nazval »Státním (ne vojenským) leteckým studijním ústavem« se objevilo, že ministerstvo veřejných prací nehodlá připustiti, aby se ústav obíral také civilním letectvím jsa pouze vojenským ústavem určeným jen pro letectví vojenské. Jaké potřebě státní toto stanovisko hová, vědí boží. Snad dojde to u nás k tomu, že k vůli sporu mezi dvěma referenty budeme nuceni budovati dvojí různé vědecké a odborné ústavy pro leteckou službu.

Chci se dotknouti ještě jedné, širší otázky: jaké opatření má naše praxe pro případ, že dvě ministerstva zaujmou v jedné věci opačné stanovisko? Žádné. Podle práva byla by povolána ministerská rada, aby rozhodla, ale ta bohužel nerozhoduje. A tak různé důležité sporné otázky zůstávají po léta spornými proto, že se kompetentní ministerstva nemohou dohodnouti. Ministerstvo jest nejvyšší instancí, a když si jeho referent postaví hlavu, není zpravidla nikoho v republice, kdo by mu ji mohl nebo chtěl napravit. Naše ministerstva dělají někdy spíše dojem nepřátelských táborů než dojem orgánů jednoho státu, jemuž mají sloužiti.

Úředníci presidia ministerské rady nemají moci, aby urovnali spor mezi dvěma ministerstvy a každý ministerský předseda bude se vyhýbatí řešení takových sporů v plenu minister-

ské rady. Nemohla by tu platné služby poskytnouti zvláštní stálá komise, složená ze starších zkušených úředníků a jmenovaná ministerskou radou k tomu, aby každý takový mezi-ministerský spor, nebyl-li rozřešen do určité doby, posoudila a připravila vhodný návrh pro ministerskou radu? Návrh přijatý takovou komisí měl by zajisté jinou váhu než referát připravený některým mladým koncipistou presidia ministerské rady. Při vhodné organizaci této komise dalo by se zabrániti průtahům ve vyřízení mnohých důležitých věcí a ministerské radě by se značně usnadnilo rozhodnutí, protože prestižní příchuf sporné otázky byla by takto odstraněna nebo aspoň velmi zeslabena. Vhodná organizace byla a bude vždy základním problémem veřejné správy.

Hobza.

P R A K T I C K É P Ř Í P A D Y.

Vdovy po úřednících na velkém pozemkovém majetku, jež provdaly se za tyto úředníky, pokud byli v činné službě, mají bezvýminečně nárok na zaopatřovací požitky. Vypověditelnost poměru služebního nevylučuje jeho trvalost. Služba v průmyslovém závodě není na překážku, když podnik ten slouží hospodaření na zabraném majetku pozemkovém. Při určení skupiny úřednické nezáleží na tom, jaké měl úředník odborné školy, nýbrž na tom, jaké konal skutečné služby. Kdy je tu větší panství (u důchodního).

Žalobním nárokům vdov po úřednících na velkém statku pozemkovém a to vdovy po důchodním Š. a vdovy po kontroloru M. proti majiteli velkostatku D-ovi bylo ve všech stolicích vyhověno.

Důvod y třetí stolice: Že žalobkyním nárok na zvýšení zaopatřovacích požitků ve smyslu zák. z 18. března 1921 č. 130 sb. přísluší, o tom nemůže býti pochyby, když se nepopírá, že pozemkový majetek žalovaného je veliký ve smyslu § 1 téhož zákona, t. j. je zabrán a že žalobkyně pense již požívají, pokud se dotýče v čas, kdy zákon tento vstoupil v platnost (5. května 1921), požívaly a dále, když rozumně popíráti nelze, že služební poměr jejich manželů byl trvalý, neboť pak jsou tu všechny podmínky zákona nárok zakládající splněny (§ 1 lit. a).